

Posudek k bakalářské práci Karla Petráka „Husserlova fenomenologická redukce“

Tématem bakalářské práce Karla Petráka je Husserlova metoda fenomenologické redukce, jež je charakteristická pro Husserlův „transcendentální obrat“, nacházející se především v Husserlově spisu z roku 1913 *Ideje k čisté fenomenologii a fenomenologické filosofii*. Vedle tohoto prvního díla, v němž Husserl systematicky představil svou metodu redukce, využil bakalariant částečně i Husserlova raná *Logická zkoumání, Ideu fenomenologie*, pozdní *Krizi evropských věd a transcendentální fenomenologii* (vždy však s ohledem k centrálnímu tématu práce) a také i interpretaci fenomenologické redukce Husserlova žáka Eugena Finka. Práce se však nevěnuje výlučně interpretaci Husserlových názorů, ale uvádí, byť stručně, i některé souvislosti „mimo-husserlovské“ (Heidegger) a „mimo-fenomenologické“ (zen-buddhismus, východní filosofie).

Po „Úvodu“, v němž autor naznačuje danou motivaci k tématu, strukturuje práci do pěti kapitol. V první kapitole definuje základní fenomenologické pojmy (pojem transcendentality a transcendence, přirozeného postoje, vědomí, intencionality, podstaty a faktu a pojem eidetického názoru). V druhé části pak autor stručně uvádí Husserlovu kritiku empiristické a skeptické filosofie. V třetí, centrální, části představuje tři cesty fenomenologické epoché a redukce. Ve čtvrté uvádí Finkovu interpretaci a vyjasnění Husserlových názorů daného problému. Konečně v páté části podniká autor krátký exkurz do souvislosti mezi Husserlovou a ranou Heideggerovou filosofií.

Práce má přehlednou a jednotnou strukturu, je napsána poměrně jasně a nepochybně vykazuje rysy, jimiž autor doložil porozumění dané problematice. Jasnost vykazuje především první „terminologická“ kapitola. Na požadavek bakalářské práce použil postačující množství relevantní jak primární, tak sekundární (a to i cizojazyčné, totiž německé) literatury. Je nutno ocenit také bakalariantovo doplnění Husserlových popisných úvah o Finkovu interpretaci a především jeho určitou zajímavou paralelou transcendentálního postoje s Heideggerovou fundamentální ontologií.

Právě v této paralele je však možné narazit na určitou nejasnost. Autor tvrdí, že Heidegger, aby určil bytí pobytu jako „být v předstihu před sebou vždy již ve (světě) jakožto bytí u nitrosvětsky vystupujícího jsoucna“, nebo aby mohl konstatovat „existencialitu, fakticitu a upadání jako charakteristiku pobytu“, **musí zaujmout specifický transcendentní postoj**, jinak by totiž vůbec nemohl fundamentální ontologii rozvinout, totiž kvůli pohlcenosti člověka přirozeným postojem“ (s. 31-32). Tato autorova teze skrývá, podle našeho soudu, některé nejasnosti, které mohou vrhnout světlo na celkovou koncepci práce. Heideggerův pobyt je charakterizován svým „bytí-ve-světě“, a nikoli svým extra-mundánním bytím čistého Já, jak je tomu u karteziánsky laděného Husserla. Autor ve své interpretaci Heideggera zastává jistý druh „idealistické“ interpretace, podle níž autor vlastně měl uvažovat něco jiného, než ve skutečnosti uvažoval. Tato „idealistická“ interpretace, právě proto, že je příliš idealistickou (autor tvrdí: „pohybujeme se ve vodách čisté spekulace“, s. 32), zcela zanedbává textový výkaz z Heideggera a opírá se o všeobecně známá „data“ Heideggerovy fundamentální ontologie *Sein und Zeit*. Co vlastně autor chápe zaujmutím specifického, nepřirozeného transcendentálního postoje? Chápe pod tímto výrazem něco čistě metodického bez jakéhokoli idealistického ontologického závazku, nebo tomuto spojení rozumí jako něčemu, co obsahuje tento ontologický závazek? Zdá se, že zatímco Husserlovo objevení transcendentální půdy k ontologickému, ať subjektivnímu nebo subjektivnímu, idealismu

zavazuje, je tomu u Heideggera, díky jeho „ve-světě-bytí“, přece jen jinak. Autor končí tento inspirativní a zajímavý „heideggerovský“ exkurz poněkud „nevěcně“ degradující poznámkou, že jde spíše „o upřesnění motivace, která autora vede k zabývání se fenomenologií, resp. filosofií vůbec“, a o které již psal v „Úvodu“.

Druhým nedostatkem je autorovo určité kopírování sekundární literatury (především knihy Rudolfa Berneta, Iso Kerna a Eduarda Marbacha *Úvod do myšlení Edmunda Husserla*). Poměrně těsně je kopírován především § 1. „Fenomenologická či transcendentální epoché a redukce“ II. kapitoly „Metodické založení fenomenologie jako vědy o čistém či transcendentálním vědomí“ (viz kapitola II. „Námitky vůči vybraným filosofickým směrům“, s.17-18 a především kapitola III. „Cesty fenomenologické redukce“, s. 19-26 bakalářské práce).

Třetím určitým nedostatkem pak je skutečnost, že kapitola II. „Námitky vůči vybraným filosofickým směrům“ (s.17-18) se jeví jako do určité míry kusá. Schází podrobnější popis Husserlovy kritiky britského empirismu a skepticismu (obsažený především v jeho II. *Logických Zkoumáních* a v *Idejích* I), který vytváří nezbytné pozadí a motivaci pro Husserlovy pozitivní úvahy týkající se fenomenologické redukce. Jde především o Husserlovy argumenty proti britskému nominalismu a konceptualismu, které z Husserla činí zajímavý předmět zájmu i pro autory konkurenční anglo-americké analytické filosofie.

Nedostatky uvedené jako první a třetí nepovažuji za nedostatky principiálního rázu, ale za takové, které v rámci bakalářské práce jsou tolerovatelné. Pouze nedostatek č.2, tj. přílišné lpění na textu Berneta, Kerna a Marbacha, považuji za nedostatek závažnější, nikoli však fatálního rázu. Z tohoto důvodu proto také navrhuji hodnocení „2“.

Mgr. Daniel HEIDER
V Praze, dne 24.5. 2006